

Privremena verzija

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

28. veljače 2018.(*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Državne potpore – Uredba (EZ) br. 1998/2006 – članak 35. UFEU-a – De minimis potpore u obliku porezne olakšice – Nacionalno zakonodavstvo kojim se iz prava na poreznu olakšicu isključuje ulaganje u proizvodnju proizvoda za izvoz”

U predmetu C-518/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sofijski gradski sud (Sofijski gradski sud, Bugarska), odlukom od 26. rujna 2016., koju je Sud zaprimio 4. listopada 2016., u postupku

„ZPT” AD

protiv

Narodno sabranije na Republika Bugarija,

Vrhoven administrativen sad,

Nacionalna agencija za prihode,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (izvjestitelj), A. Arabadjiev i E. Regan, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 18. listopada 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za „ZPT” AD, M. Ekimdzhev i K. Boncheva, *advokati*,
- za Narodno sabranije na Republika Bugarija, T. Tsacheva, u svojstvu agenta,
- za Vrhoven administrativen sad, G. Kolev i M. Semov, u svojstvu agenata,
- za Nacionalna agencija za prihode, B. Atanasov i I. Kirova, u svojstvu agenata,
- za bugarsku vladu, E. Petranova i L. Zaharieva, u svojstvu agenata,
- za vladu Helleneske Republike, S. Charitaki i S. Papaioannou, u svojstvu agenata,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju C. Colelli, *avvocato dello Stato*

– za Europsku komisiju, L. Armati, P. Mihaylova i E. Manhaeve, u svojstvu agenata, saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 29. studenoga 2017., donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na valjanost, s obzirom na članak 35. UFEU-a, članak 1. stavka 1. točke (d) Uredbe Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članka [107. i 108. UFEU-a] na *de minimis* potpore (SL 2006., L 379, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 197.) i na tumačenje te odredbe.

2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između dioničkog društva „ZPT” AD te Narodnog sabora na Republika Bugarija (Nacionalna skupština Republike Bugarske), Vrhovnog administrativnog suda (Vrhovni upravni sud, Bugarska) i Nacionalne agencije za prihode (Nacionalna agencija za javne prihode) u vezi sa zahtjevom za naknadu štete zbog povrede odredbi članak 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uredba Vijeća (EZ) br. 994/98 od 7. svibnja 1998. o primjeni članka [107. i 108. UFEU-a] na određene kategorije horizontalnih državnih potpora (SL 1998., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 82.) osobito je ovlastila Europsku komisiju da uredbom utvrdi gornju granicu ispod koje se smatra da određene mjere potpore, zvane *de minimis*, ne ispunjavaju sve kriterije iz članak 107. stavka 1. UFEU-a te stoga nisu predmet postupka prijavljivanja Komisiji iz članak 108. UFEU-a.

4 Na dan nastanka činjenica u ovom postupku odredbe koje uređuju usvajanje *de minimis* potpora nalazile su se u Uredbi br. 1998/2006, čiji je članak 1. stavak 1. glasio kako slijedi:

„Ova se Uredba primjenjuje na potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima u svim sektorima, uz iznimku:

[...]

(d) potpora za djelatnosti usmjerene izvozu prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno potpora koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama, s uspostavom i funkcioniranjem distribucijske mreže ili s drugim tekućim troškovima vezanim uz izвозnu djelatnost;

[...]”

5 Članak 2. iste uredbe propisivao je:

„1. Ako mjere potpore ispunjavaju uvjete iz stavaka 2. do 5. ovog članka, smatra se da ne ispunjavaju sve kriterije iz članak [107. stavka 1. UFEU-a] te se stoga izuzimaju od obveze prijave iz članak [108. stavka 3. UFEU-a].

2. Ukupne *de minimis* potpore koje se dodjeljuju bilo kojem pojedinom poduzetniku ne smiju premašivati 200 000 EUR tijekom bilo kojeg razdoblja od tri fiskalne godine. [...] Te se gornje granice primjenjuju bez obzira na oblik *de minimis* potpora ili na cilj koji se namjerava postići [...]

[...]"

Bugarsko pravo

6. Članak 182. stavak 2. Zakona za korporativno podohodno oblagane (Zakon o porezu na dobit), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon o porezu na dobit), propisuje:

„Porezna olakšica koja čini *de minimis* potporu ne primjenjuje se:

[...]

7. na ulaganja u imovinu namijenjenu djelatnostima povezanim s izvozom u treće zemlje ili države članice.

[...]"

7. Članak 184. Zakona o porezu na dobit propisuje:

„Porezni obveznici imaju pravo na stopostotno izuzeće od poreza na dobit u pogledu oporezive dobiti koja proizlazi iz proizvodne djelatnosti koja se obavlja, uključujući proizvodnju po narudžbi, ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

1. porezni obveznik obavlja djelatnost proizvodnje isključivo u općinama u kojima je u godini koja prethodi tekućoj godini stopa nezaposlenosti bila najmanje 1,35 puta veća od prosječne nacionalne stope u istom razdoblju;

2. su ispunjeni uvjeti predviđeni u:

a) članku 188. u slučaju *de minimis* potpora.

[...]"

8. Članak 188. navedenog zakona predviđa:

„1. Porezna olakšica čini *de minimis* potporu ako iznos *de minimis* potpora koji je porezni obveznik primio tijekom posljednje tri godine, uključujući tekuću godinu, bez obzira na njihov oblik i izvor, ne prelazi protuvrijednost 200 000 eura u bugarskim levima (BGN) [...].

2. Sredstva koja odgovaraju izuzeću od poreza iz članka 184. treba uložiti u materijalnu i nematerijalnu imovinu u skladu sa zakonodavstvom u području rađunovodstva u roku od četiri godine od početka godine za koju se odobrava izuzeće od poreza.

[...]"

Glavni postupak i prethodna pitanja

9. ZPT, društvo osnovano u skladu s bugarskim pravom, u odvojenim proizvodnim postrojenjima obavlja tri tehnički neovisne proizvodne djelatnosti, odnosno proizvodnju profilnih i okruglih cijevi, proizvodnju otvorenih i hladno oblikovanih profila i zaštitnih ograda na cestovnim

prometnicama od željeka te vrhu galvanizaciju i galvansko cinjenje ili elektrogalvanizaciju elemenata.

10 U svojoj poreznoj prijavi za 2008. ZPT je naveo da želi iskoristiti izuzeće od poreza na dobit predviđeno člankom 184. Zakona o porezu na dobit u iznosu od 140 677,51 bugarski lev (BGN) (otprilike 70 000 eura).

11 Rješenjem o ispravku poreza od 5. ožujka 2010. to je izuzeće od poreza odbijeno jer su ulaganja za koja je ZTP namjeravao koristiti to izuzeće od poreza izvršena u postrojenja čiji su se proizvodi namjeravali izvoziti, a takva su ulaganja isključena od izuzeća od poreza na dobit iz članka 182. stavka 2. točke 7. Zakona o porezu na dobit.

12 ZPT je 21. svibnja 2010. protiv tog rješenja o ispravku poreza podnio tužbu pred Administrativnim sadom – grad Burgas (Upravni sud u Burgasu, Bugarska). Presudom od 12. siječnja 2011. taj je sud poništio navedeno rješenje o ispravku poreza smatrajući da odbijanje izuzeća od poreza nije bilo opravdano jer u okviru neovisne djelatnosti elektrogalvanizacije elemenata, za koju je ZPT izjavio da u nju želi izvršiti potrebna ulaganja, nije ostvaren izvoz i nije istekao rok od četiri godine u kojem je to društvo moglo uložiti iznose koji odgovaraju izuzeću od poreza.

13 Presudom od 27. prosinca 2011., koja je donesena u žalbenom postupku te je postala pravomoćna, Vrhoven administrativen sad (Vrhovni upravni sud) poništio je tu presudu i odbio ZPT-ovu tužbu protiv rješenja o ispravku poreza od 5. ožujka 2010. Utvrdivši da su ulaganja izvršena u postrojenje za vrhu galvanizaciju čiji su se proizvodi izvozili, taj je sud presudio da nije bio ispunjen uvjet ulaganja u imovinu koja nije povezana s izvozom u treće zemlje ili države članice, propisan člankom 182. stavkom 2. podstavkom 7. Zakona o porezu na dobit, i da je u tim okolnostima izuzeće od poreza trebalo analizirati kao državnu potporu koja ima za učinak narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu Unije.

14 ZPT pred Sofijskim gradskim sadom (Sofijski gradski sud, Bugarska) traži da se utvrdi odgovornost Nacionalne skupštine Republike Bugarske, Vrhovenog administrativenog sada (Vrhovni upravni sud) i Nacionalne agencije za javne prihode zbog povreda prava Unije koje su navodno počinile te institucije. Tvrdi da ima pravo na novčanu naknadu u iznosu koji je jednak izuzeću od poreza koje mu je odbijeno, uvećanom za kamate.

15 Sofijski gradski sad (Sofijski gradski sud, Bugarska) pita se o usklađenosti ograničenja koje je predvidio nacionalni zakonodavac u članku 182. stavku 2. točki 7. Zakona o porezu na dobit s člankom 1. stavkom 1. točkom (d) Uredbe br. 1998/2006.

16 U tim je okolnostima Sofijski gradski sad (Sofijski gradski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Imaju li provedbene odredbe prava Unije poput Uredbe br. 1998/2006 izravan učinak i primjenjuju li se izravno i, ako da, povređuje li odredba nacionalnog zakonodavca kojom se sužava ili ograničava područje primjene propisa Unije ta načela?

2. Je li državna potpora u obliku porezne olakšice spojiva s tržišnim natjecanjem na zajedničkom tržištu ako je uložena u imovinu koja se koristi za proizvodnju proizvoda čiji se jedan dio izvozi u treće zemlje ili države članice?

3. Je li proizvodnja izvoznih proizvoda korištenjem imovine stečene iz sredstava iz državne potpore obuhvaćena djelatnosti koja je u izravnoj vezi s izvezenim količinama, u smislu članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006? U slučaju negativnog odgovora, mogu li države članice

u svojim nacionalnim propisima propisati dodatna ograničenja za izvoznike proizvoda proizvedenih posredstvom imovine koja proizlazi iz ulaganja porezne olakšice? U slučaju pozitivnog odgovora na ovo pitanje, u kakvom su odnosu to pravno pravilo i članak 35. UFEU-a, kojim se zabranjuju količinska ograničenja izvoza i sve mjere s istovrsnim učinkom među državama članicama i postoji li diskriminacija i povreda slobodnog kretanja robe?

4. Protivi li se članku 1. Uredbe br. 1998/2006 da se pravnoj osobi ne prizna pravo na financijsku *de minimis* potporu koje proizlazi iz prava Unije, prije isteka roka od četiri godine predviđenog u nacionalnom pravu za realizaciju ulaganja, samo zbog toga što je dotična osoba u istom razdoblju sredstva uložila i u druge neovisne strukture svojeg poslovanja koje se bave izvozom?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

17 Vrhoven administrativen sad (Vrhovni upravni sud) osporava dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku.

18 Kao prvo, taj ga sud ne smatra ni relevantnim ni nužnim jer sud koji je uputio zahtjev mora odlučiti samo o postojanju oštećenja povrede prava Unije i o uzročnoj vezi između navodne povrede i štete za koju se tvrdi da je nastala.

19 U tom pogledu valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu koji je uputio nacionalni sud samo ako je ošito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima za davanje korisnog odgovora na upućena pitanja (vidjeti osobito presudu od 22. rujna 2016., *Breitsamer und Ulrich*, C-113/15, EU:C:2016:718, t. 33.).

20 U ovom slučaju treba utvrditi da ZTP u glavnom postupku traži utvrđivanje odgovornosti Bugarske Države zbog presude Vrhovenog administrativnog suda (Vrhovni upravni sud) i zbog navodnih povreda prava Unije koje se mogu pripisati Nacionalnoj skupštini Republike Bugarske i Nacionalnoj agenciji za javne prihode. Međutim, svojim pitanjima sud koji je uputio zahtjev želi upravo utvrditi jesu li predmetne nacionalne odredbe povrijedile pravna pravila Unije o državnim potporama ili slobodnom kretanju robe. U tim uvjetima ovaj zahtjev za prethodnu odluku ne može se smatrati ošito irelevantnim.

21 Kao drugo, Vrhoven administrativen sad (Vrhovni upravni sud) smatra da sud koji je uputio zahtjev svojim prethodnim pitanjem želi ishoditi preispitivanje nacionalne odluke koja je postala pravomoćna, a čije preispitivanje nije moguće, čak ni radi ispravljanja povrede prava Unije. Zbog istog razloga taj zahtjev nema svojstvo prethodnog pitanja.

22 Treba napomenuti, s jedne strane, da se ta argumentacija odnosi na meritum zahtjeva za prethodnu odluku, a ne na njegovu dopuštenost. S druge strane, postupak za utvrđenje odgovornosti države nema isti predmet te u njemu ne sudjeluju nužno iste stranke kao u postupku povodom kojeg je donesena odluka koja je postala pravomoćna. Iz toga proizlazi da se načelo pravomoćnosti ne protivi priznanju načela odgovornosti države zbog odluke suda koji odlučuje u posljednjem stupnju (presuda od 30. rujna 2003., *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 39. i 40.).

23 Kao treće, prethodno pitanje povremeno postupovnu autonomiju bugarskih sudova i pravila o

raspodjeli ovlasti između sudova određena bugarskim Ustavom jer građanski sudovi, među koje pripada sud koji je uputio zahtjev, nisu nadležni za utvrđivanje nepravilnosti odluke koju su donijeli upravni sudovi.

24 Međutim, iz načela postupovne autonomije proizlazi da je, u nedostatku propisa Unije, na pravnom sustavu svake države članice da odredi sud nadležan za rješavanje sporova u vezi s popravljanjem povrede prava Unije koja proizlazi iz odluke nacionalnog suda koji odlučuje u posljednjem stupnju (presuda od 30. rujna 2003., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 59.). U tom kontekstu, nije na Sudu da odluči o pitanju koji je sud nadležan za odlučivanje o tužbi za odgovornost poput one podnesene sudu koji je uputio zahtjev (presuda od 23. studenoga 2017., CHEZ Electro Bulgaria i Frontex International, C-427/16 i C-428/16, EU:C:2017:890, t. 30.).

25 Kao četvrto, Vrhoven administrativni sud (Vrhovni upravni sud) na temelju članka 94. Poslovnika Suda podnio je više prigovora u vezi s činjeničnom i pravnom nepreciznošću odnosno netočnošću zahtjeva za prethodnu odluku, njegovom nepovezanošću s glavnim postupkom i nepostojanjem obrazloženja.

26 Kao prvo, zahtjev za prethodnu odluku ne sadržava sažetak činjenica na kojima se temelji, čime se povređuje članak 94. Poslovnika Suda i u četvrtom pitanju čak iskrivljuju činjenice iz glavnog postupka. Treba napomenuti da su činjenice iz glavnog postupka detaljno opisane u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Kada je riječ o navodnom iskrivljanju činjenica, ono u biti obuhvaća raspravu o pravnoj kvalifikaciji ZPT-ovih utvrđenja, koja pripada u isključivu nadležnost suda koji je uputio zahtjev i koja ne utječe na odgovore koje treba dati na pitanja upućena Sudu.

27 Kao drugo, iako se u samom tekstu prvog pitanja ne navode precizno predmetne nacionalne odredbe ni problem koji proizlazi iz njihove veze s Uredbom br. 1998/2006, odluka kojom se upućuje prethodno pitanje sadržava, nasuprot tomu, sva obrazloženja nužna u tom pogledu.

28 Kao treće, točno je da je drugo pitanje, koje se odnosi na usklađenost državne potpore za izvozne proizvode s tržišnim natjecanjem na unutarnjem tržištu, neprecizno sastavljeno. Međutim, da bi dao koristan odgovor, Sud mora, ako je to potrebno, preoblikovati postavljena pitanja (vidjeti, među ostalim, presudu od 17. prosinca 2015., Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, t. 30.).

29 S tim u vezi, sud koji je uputio zahtjev drugim pitanjem traži odgovor u vezi s time do koje se mjere načelo slobodnog kretanja robe protivi potpori, čak i ako je *de minimis*, za izvozne proizvode. S obzirom na to da se prema ustaljenoj sudskoj praksi sekundarno pravo treba tumačiti u najvećoj mogućoj mjeri u skladu s primarnim pravom Unije, načelo slobodnog kretanja robe može utjecati na tumačenje članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006, koje je predmet drugih pitanja.

30 Kao četvrto, Vrhoven administrativni sud (Vrhovni upravni sud) pravilno napominje da sud koji je uputio zahtjev ne iznosi izrijeком razloge zbog kojih se pita o valjanosti članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006 u vezi s člankom 35. UFEU-a u trećem dijelu trećeg pitanja. Međutim, o tim se razlozima jednostavno može zaključiti iz drugih prethodnih pitanja. Naime, svakako je korisno za nacionalni sud da sazna je li odredba sekundarnog prava čije tumačenje traži od Suda, radi ocjenjivanja zakonitosti predmetnih nacionalnih odredbi, valjana s obzirom na članak 35. UFEU-a.

31 Kao peto, Vrhoven administrativen sad (Vrhovni upravni sud) smatra da ne može biti tuženik u postupku za naknadu štete koji proizlazi iz navodne povrede prava Unije koju je on počinio a da se ne povrijedi načelo razdiobe ovlasti, zahtjev za neovisnost i nepristranost suda i poštovanje nadležnosti i hijerarhije sudova uspostavljene bugarskim Ustavom.

32 Treba podsjetiti da, na temelju članka 23. drugog stavka Statuta Suda Europske unije i članka 96. stavka 1. točke (a) Poslovnika Suda, stranke glavnog postupka osobito imaju ovlast podnošenja očitovanja Sudu u okviru prethodnog postupka. Međutim, svojstvo stranke glavnog postupka, na temelju kojeg je Vrhoven administrativen sad (Vrhovni upravni sud) pozvan da podnese svoja očitovanja u okviru ovog postupka, ocjenjuje samo nacionalni sud s obzirom na nacionalna pravna pravila. U svakom slučaju, ne postoji nikakva obveza za stranke glavnog postupka da podnesu očitovanja Sudu u okviru prethodnog postupka.

33 Slijedom navedenog, zahtjev za prethodnu odluku je dopušten.

Meritum

Treći dio trećeg pitanja

34 Trećim dijelom trećeg pitanja sud koji je uputio zahtjev u biti pita je li članak 1. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 1998/2006 nevaljan s obzirom na članak 35. UFEU-a.

35 U skladu s člankom 107. UFEU-a, „svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama”. U članku 108. stavku 3. UFEU-a predviđeno je da se „Komisija [...] pravodobno obavještuje o svim planovima za dodjelu ili izmjenu potpora kako bi se o njima mogla očitovati”.

36 Međutim, u skladu s člankom 109. UFEU-a, Vijeće Europske unije može donijeti sve korisne uredbe, osobito radi određivanja uvjeta za primjenu članka 108. stavka 3. kao i vrsta potpora koje su izuzete iz postupka iz potonje odredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 21. srpnja 2016., Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, t. 33.). Stoga je Uredbom br. 994/98 Komisija ovlaštena da uredbom utvrdi gornju granicu ispod koje se smatra da mjere potpore nisu predmet postupka prijavljivanja Komisiji iz članka 108. UFEU-a.

37 Uredbom br. 1998/2006 Komisija je odredila da se za potpore koje ne premašuju gornju granicu od 200 000 eura tijekom razdoblja od tri godine smatra da ne mogu znatno utjecati na trgovinu među državama članicama i stoga joj ih se ne treba prijaviti. Ta uredba isključuje, međutim, iz tog sustava određene kategorije potpora, osobito na temelju članka 1. stavka 1. točke (d) „potpor[e] za djelatnosti usmjerene izvozu prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno potpor[e] koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama, s uspostavom i funkcioniranjem distribucijske mreže ili s drugim tekućim troškovima vezanim uz izvoznu djelatnost”.

38 Članak 35. UFEU-a zabranjuje količinska ograničenja izvoza i sve mjere s istovrsnim učinkom među državama članicama.

39 Ocjena usklađenosti članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006 s potonjim odredbama podrazumijeva tri prethodna utvrđenja.

40 Kao prvo, zabrana količinskih ograničenja izvoza i mjera s istovrsnim učinkom jednako obvezuje nadležna tijela Unije i države članice, tako da se zbog toga može osporiti odredba sekundarnog prava, uključujući i putem prethodnog pitanja za ocjenu valjanosti (vidjeti u tom smislu

presudu od 17. svibnja 1984., Denkvit Nederland, 15/83, EU:C:1984:183, t. 15.).

41 Kao drugo, dok se ?lanak 1. stavak 1. to?ka (d) Uredbe br. 1998/2006 odnosi na izvoze u tre?e zemlje ili dr?žave ?lanice, ?lanak 35. UFEU-a primjenjuje se samo na kretanje robe me?u dr?žavama ?lanicama. Stoga, kada je rije? o izvozima u tre?e zemlje, ?lanak 1. stavak 1. to?ka (d) te uredbe nije suprotan ?lanku 35. UFEU-a.

42 Kao tre?e, samim ?lankom 1. stavkom 1. to?kom (d) Uredbe br. 1998/2006 ne uvode se koli?inska ograni?enja izvoza. Nasuprot tomu, treba ocijeniti mo?e li se ta odredba kvalificirati kao „mjera s istovrsnim u?inkom kao koli?insko ograni?enje izvoza”.

43 S tim u vezi, Sud je presudio da je nacionalna mjera koja je primjenjiva na sve poslovne subjekte koji djeluju na dr?žavnom podru?ju i unaprijed utje?e na izlazak proizvoda s nacionalnog tr?žišta navedene dr?žave ?lanice izvoza kao i na stavljanje na nacionalno tr?žište navedene dr?žave ?lanice obuhva?ena zabranom utvr?enom u ?lanku 35. UFEU-a (presuda od 21. lipnja 2016., New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, t. 36. i navedena sudska praksa).

44 Iz te definicije proizlazi da kvalifikacija odre?ene mjere kao „mjere s istovrsnim u?inkom kao koli?insko ograni?enje izvoza” podrazumijeva postojanje ograni?avaju?ih u?inaka na trgovinu (presuda od 21. lipnja 2016., New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, t. 42.). Ti u?inci mogu biti ?ak i male va?nosti (presuda od 1. travnja 2008., Gouvernement de la Communauté française i gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, t. 52.), dok god nisu previše proizvoljni i previše neizravni (presuda od 21. lipnja 2016., New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, t. 45. i navedena sudska praksa).

45 Me?utim, zabrana potpora za izvoz u dr?žave ?lanice, ?ak i kada one ne prelaze gornju granicu *de minimis*, iz ?lanka 1. stavka 1. to?ke (d) Uredbe br. 1998/2006 sama je po sebi bez u?inka na trgovinu jer ona samo obvezuje dr?žave ?lanice da ne dodjeljuju odre?ene vrste potpora. Stoga ta odredba ne mo?e ?initi mjeru s istovrsnim u?inkom kao koli?insko ograni?enje izvoza suprotnu ?lanku 35. UFEU-a.

46 Me?utim, prije svega iz temeljnih pravila unutarnjeg tr?žišta i op?eg sustava potpora koji je njegov dio proizlazi da je isklju?enje potpora za izvoz iz podru?ja primjene Uredbe br. 1998/2006 opravdano s obzirom na sam cilj ?lanka 107. UFEU-a. Prema tom ?lanku, dr?žavne potpore u na?elu su nespojive s unutarnjim tr?žištem, „u mjeri u kojoj utje?u na trgovinu me?u dr?žavama ?lanicama”. Me?utim, potpore za izvoz, ?ak i u skromnom iznosu, po definiciji su me?u potporama koje mogu utjecati na trgovinu me?u dr?žavama ?lanicama, istodobno izravno na na?in da dodjeljuju konkurentsku prednost izvoznim proizvodima i neizravno na na?in da poti?u simetri?ne protumjere drugih dr?žava ?lanica radi kompenziranja te konkurentске prednosti. Kao što je to Komisija istaknula tijekom rasprave, dopuštanje takvih potpora osobito bi štetilo funkcioniranju unutarnjeg tr?žišta.

47 Iz toga proizlazi da se ?lankom 35. UFEU-a ne mo?e opravdati mjera suprotna ?lanku 107. UFEU-a. Naime, razlozi zbog kojih je Sud presudio da se odredbe UFEU-a u vezi s dr?žavnim potporama ni u kojem slu?aju ne mogu upotrijebiti za odbijanje primjene pravila Ugovora o slobodnom kretanju robe opravdavaju i suprotan zaklju?ak, odnosno to da te odredbe i ta pravila imaju zajedni?ki cilj, odnosno osigurati slobodno kretanje robe me?u dr?žavama ?lanicama u normalnim uvjetima tr?žišnog natjecanja (presude od 5. lipnja 1986., Komisija/Italija, 103/84, EU:C:1986:229, t. 19. i od 20. o?ujka 1990, Du Pont de Nemours Italiana, C-21/88, EU:C:1990:121, t. 19. do 21.).

48 Stoga na tre?i dio tre?eg pitanja treba odgovoriti da njegovim ispitivanjem nije utvr?en nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost ?lanka 1. stavka 1. to?ke (d) Uredbe br.

1998/2006.

Prvo i drugo pitanje, prva dva dijela trećeg pitanja i četvrto pitanje

49 Prvim i drugim pitanjem, prvim dvama dijelovima trećeg pitanja i četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 1998/2006 tumačiti na način da mu se protive odredbe nacionalnog prava poput onih u glavnom predmetu, koje iz prava na poreznu olakšicu koja čini *de minimis* potporu isključuju ulaganja u imovinu namijenjenu djelatnostima povezanim s izvozom.

50 Na prvom mjestu treba napomenuti da odredbe članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006 treba staviti u kontekst te cijele uredbe, kojoj je cilj da za državne potpore u ograničenom iznosu omogući odstupanje od pravila prema kojem se o svakoj potpori treba prije svake primjene obavijestiti Komisija.

51 Cilj je članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006 ograničavanje mogućeg područja primjene te iznimke na način da se iz njega isključuju potpore za izvoz. Ta se zabrana stoga tumači kao vraćanje na elu zabrane državnih potpora uspostavljenom Ugovorom. Ona se stoga ne treba strogo tumačiti.

52 Treba podsjetiti, kao drugo, da Uredba br. 1998/2006 ni u kojem slučaju nije imala za cilj niti je mogla zakonito dovesti do toga da se obveže države članice da dodijele određene potpore niti da ih se obveže da se koriste svim mogućim izuzećima koja se njome nude.

53 Upravo u tom okviru potrebno je ispitati pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev.

54 Članci 184. i 188. Zakona o porezu na dobit omogućavaju poreznu olakšicu za iznos niži od gornje granice određene Uredbom br. 1998/2006 poduzetnicima koji obavljaju djelatnost proizvodnje isključivo u općini u kojoj je stopa nezaposlenosti bitno veća od prosječne nacionalne stope, pod uvjetom da oni u njoj ulože iznos koji je jednak izuzeću od poreza u roku od četiri godine od početka godine za koju se odobrava izuzeće od poreza. Na temelju članka 182. stavka 2. točke 7. tog zakona, porezna olakšica ne primjenjuje se na „ulaganja u imovinu namijenjenu djelatnostima povezanim s izvozom”. Republika Bugarska na taj je način namjeravala uskladiti svoje postupanje s člankom 1. stavkom 1. točkom (d) Uredbe br. 1998/2006, koji iz primjene pravila *de minimis* isključuje potpore u korist izvoza.

55 Članak 1. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 1998/2006 ne isključuje svaku potporu koja bi mogla utjecati na izvoze, već samo one kojima je izravni cilj, s obzirom na sam oblik u kojem dolaze, poticanje prodaja u drugoj državi. Takvima se smatraju samo potpore „koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama”, one u vezi s uspostavom i funkcioniranjem distribucijske mreže ili s drugim tekućim troškovima vezanim uz izvoznu djelatnost.

56 Iz toga proizlazi da potpora ulaganju, pod uvjetom da njezin oblik i iznos nisu ni na koji način uvjetovani količinom izvezenih proizvoda, ne pripada u „potpore za djelatnosti usmjerene izvozu” u smislu članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006 i ne pripada u područje primjene te odredbe, čak i ako izvozi koji se na taj način podupiru omogućavaju razvoj proizvoda namijenjenih izvozu.

57 U suprotnom, dakle ako je potpora ulaganju uvjetovana količinom izvezenih proizvoda i ako ona stoga pripada u područje primjene članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2006, na nju se ne primjenjuje pravilo *de minimis*. Kada ih se tumači na taj način, odredbe članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1998/2009 nisu prepreka odredbama nacionalnog prava poput onih iz članka 182. stavka 2. točke 7. Zakona o porezu na dobit jer nacionalni sud potonje tumači, u mjeri u kojoj

to omogućava njihov tekst, na način da sadržavaju istu iznimku.

58 Stoga na prvo i drugo pitanje, na prva dva dijela trećeg pitanja i na četvrto pitanje valja odgovoriti u smislu da članak 1. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 1998/2006 treba tumačiti na način da mu se ne protive odredbe nacionalnog prava poput onih u glavnom predmetu, koje iz prava na poreznu olakšicu koja čini *de minimis* potporu isključuju ulaganja u imovinu namijenjenu djelatnostima povezanim s izvozom.

Troškovi

59 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

1. Ispitivanjem trećeg dijela trećeg pitanja nije utvrđen nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost članka 1. stavka 1. točke (d) Uredbe Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članka [107. i 108. UFEU-a] na *de minimis* potpore.
2. Članak 1. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 1998/2006 treba tumačiti na način da mu se ne protive odredbe nacionalnog prava poput onih u glavnom predmetu, koje iz prava na poreznu olakšicu koja čini *de minimis* potporu isključuju ulaganja u imovinu namijenjenu djelatnostima povezanim s izvozom.

Potpisi

* Jezik postupka: bugarski